

# SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge tuzemavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Kotoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petištve za enkrat 48 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprete reklamacije so poštne proste.

## Položaj.

Cudeži se dogajajo. Nemška javnost se je začela živo zanimati za „jugoslovansko vprašanje“. Listi pišejo o njem, zborovanja se prirejajo zaradi njega, agitacija se organizira proti njemu. Prej so naše vprašanje prezirali, sedaj ga uvažujejo. Prej so nas k večjemu mimogrede zasmehovali, sedaj nas že tudi besno, venčar z vso resnostjo napadajo. Vse nemštvo je zaradi jugoslovanske vprašanja po koncu.

Kako je prišlo do tega? Ti čudeži se dogajajo, ker naši poslanci niti za las nočejo popustiti od svojega stališča, ki so ga zavzeli z deklaracijo dne 30. maja l. l. in ker ljudstvo neomajano in zvesto stoji za njimi. Vsak trenotek so pričakovali Nemci, da se bo do naših poslancev udali. To se ni zgodilo. Vse so storili nasprotniki, da bi odtrgali ljudstvo od svojih poslancev. Lagali so, da hočejo državo raztrgati, da nočejo več biti pod Habsburžani, da hočejo izven države. Naše ljudstvo je vedelo, da je vse to le samo laž nasprotnikov in zato je trdno vztrajalo za svojimi poslanci. In tako je prišlo do tega, da jim je postalo jugoslovansko vprašanje nevarno vprašanje.

V čem je jugoslovansko vprašanje nevarno Nemcem? Nemcem so bile dosedaj jugoslovanske dežele kakor naselbina, katero so izrabljali v svoje namene. Po našem morju so se vozile nemške ladje. Po naši zemlji tečejo nemške železnice. Rudokopi so v nemški posesti. Veletrgovina z našimi kmetijskimi pridelki in lesom je v nemških rokah. Mesta in trgi, torej naravna gospodarska središča, so bila nemška. Vse boljše službe v uradih in izven uradov so zasedali nemški sinovi. Slovenci smo jim bili delavci, dečki in hlapci in sicer vse po najnižji ceni. Vse to bi se mahoma izpremenilo, ako dobimo Jugoslovani lastno državo. Potem smo mi gospodarji in ne več — Nemoi. Zato pihajo Nemci od jeze nad našo idejo jugoslovanske države. Nemcem, od katerih izhaja klic „Živio Hohencolerci!“, ni briga za našo vladarsko hišo, njim tudi ni briga za državo, kajti mi smo sami slišali njihovo vpitje „Proč od Avstrije!“, njim je le za gospodstvo nad nami. Nemci izgubijo z nami bogato in mastno naselbino, katere ne bi mogli več izrabljati.

Naš program samostojne jugoslovanske države pod habsburško krono je, kakor iz vsega razvidimo, zdrav, ker hoče dobro nam samim, ta program je tudi izvedljiv, dokler bodo poslanci in narod stali trdno skupaj kakor en mož. Politike pa, ki bi skrbela za nemške koristi, mi ne smemo delati.

Najnovejši shodi, osobito velikanski tabor v Žalcu, so pokazali, da naš narod dobro razume svoj sedanj, zanj ugodni položaj.

## Slovensko ljudstvo zahteva svojo svobodo in samostojnost.

Na treh veličastnih shodih je slovensko ljudstvo dne 17. in 19. marca zahtevalo svoje pravice, svojo svobodo in narodno ujedinjenje Slovencev, Hrvatov in Srbov pod habsburškim žezlom. To niso bili več navadni shodi, kakor so se vršili pred vojno, to so bili tabori narodne zavesti in navdušenosti prekipevajočih množic slovenskega ljudstva. Navdušenje, ki je vladalo v Žalcu, v Št. Ilju pod Turjakom in v Konjicah in ogromna udeležba, je dokaz, da veliko jugoslovansko gibanje ni umetno ali prisiljeno, kakor pravijo naši nasprotniki, temveč je res izraz nepremagljive ljudske volje. Povsod se je slišal en skupen klic: Mi hočemo proč od tujcev, mi hočemo biti svobodni v veliki habsburški Jugoslaviji!

### Narodni tabor v Žalcu.

Slovenski Štajer že od časa, ko so se vršili veliki narodni tabori, ni videl tako veličastnega in ogromnega ljudskega shoda, kakor je bil tabor v Žalcu v nedeljo, dne 17. marca. Navzočih je bilo gotovo nad 7000 ljudi. Velike množice so prihajale z vlaki, peš, z vozovi. Največ je bilo zborovalcev iz Savinjske doline. A celo, doli izpod

visoke Ojstrice so prihiteli stari možje, vrle kmetice in kmetske mladenke, pripeljali so se gostje iz Posavja, videli smo Bizeljčane, Brezičane in Trbovljčane. Dravska dolina in Slovenske gorice so poslale svoje zastopnike in iz danes se tužnega, a kmalu osvobojenega Korotana je prihitela v sredo svojih bratov četa vrlih mož. V opoldanskih urah je vladalo v Žalcu, ki je bil ves okinčan v slovenskih trobojnicah, živahno življenje in vrvenje. Po veliki cesti so prihajali vozovi, okrašeni s prvim pomladanskim zelenjem in cvetjem ter s trobojnicami našega trojedinega naroda in narodna pesem se je oglašala na vseh koncih. Opoldanska vlaka sta pripeljala iz Celja in okolice ter iz Gornje Savinjske doline nove trume. Ogromna dvorana žalske hmeljarne, v katero gre 3000 ljudi, je bila že davno pred napovedano uro nabito polna. Zunaj pa so oblegali poslopje vedno novi tisoči. Pokazalo se je, da se bo shod moral vršiti le pod milim nebom. Shodu sta predsedovala tržki župan g. Roblek in župnik č. g. Veternik. Ljudske množice so burno pozdravljale poslanca dr. Korošca in dr. Ravniharja. Navzoča sta bila tudi zastopnika hrvaškega in srbskega naroda dr. Persić in dr. Budisavljević iz Zagreba. Nepopisen je bil utis, ki so ga napravila izvajanja govornikov. Dr. Korošec je slikal trpljenje slovenskega in sploh jugoslovanskega naroda v vojski. Ko je navajal vse krivice, ki so se nam godile od strani vlade, in vse krutosti, s katerimi so nastopali proti nam naši narodni nasprotniki, je ljudska množica zatrepetala groze in klici ogorčenja nad našimi tlačitelji so bili tako burni, da je govornik moral opetovano prekiniti svoja izvajanja. Navdušenja pa so plamtele oči vsem navzočim, ko je dr. Korošec razvijal veliki načrt naše lepše jugoslovanske bodočnosti. Ljubljanski poslanec dr. Ravnihar je navduševal narod k slogi v boju za narodno svobodo. Zelo navdušeno sta govorila i Hrvat dr. Persić in Srb dr. Budisavljević. Sprejele so se resolucije ki so jih predlagali gospodje Šusterič, A. Turnšek in F. Širca: za ujedinjenje troimenega jugoslovanskega naroda, za splošen mir, za samoodločbo narodov, izrekla se je zaupnica Jugoslov. kluba, zbor za-

## LISTEK.

### Vojni spomini.

(Janaš Golec).

(Konec.)

To pesovje je bila naša častna straža v obednici, sprejemajoč s civilom in bevkom milodare, katere so jim poklanjale na račun človeških želodcev usmiljeno radodarne roke. Dozdevalo se mi je, da sem zašel iz poštene, človeške družbe v — menažerijo!

Preobilno žensko ter pasje spremstvo ni presegalo samo meni, ampak vsem resnomislečim in zdravja iskajočim tovarišem. Hvaležno smo se oddahnili vsi, ko je priromala v Slatino rezervna bolnica in njej na čelu strog štabni zdravnik. Koj prvi dan po njegovem prihodu so se izgubila iz obednice vsa šumeča ženska krila s kužki vred. Odslej nis videl na Slatini nobenega zaročenca, ne ženina, še presneto malo poročenih mož. Nežnokrilate ptice selivke so nas ostavile čez noč, ostali smo samci v obednici in na šetalistihih.

Na Slatini sem samotaril nekaj časa zaprt v svojo sobo. Se rajsko samota je predsedala očetu Adamu, kdo bi zameril, da je meni slatinska. Hvala Bo-

gu, pri pobegu iz samotarstva sem imel srečo; odprlo se mi je pri Sv. Križu dvoje znano gostoljubnih hiš: župnišče ter Ogrizkova hiša. Zdravniki ortopedičnega zavoda so mi zaupali, da mi bo ostala levica kljub zdravljenju pohabljen in nerabna do groba. Zavest, da je človek brez lastne krivde pohabljen, mi je bila od začetka nekaj moreče neznošnega. Domisljal sem si, da se me boji in izogne vsak, da mu ne bi bil kot invalid v nadlego. Ne vem, kako bi bil premostil prepad med zdravo človeško družbo in med menoj siromakom, kateri se je bal prosjačenja: imejte z menoj potrpljenje, ne gonite me na razpotje med kruljave in hromce.

Da sem se iznebil ter zatrl zavest beraštva, — mi je pripomogel največ nezabni, preblago ranlosrčni gospod nadžupnik Korošec. Vabil me je s sobratko ljubeznijo k sebi in mi zasul z besedo ter dejanjem brezna domisljave črnoglednosti, odpirajoč mi od dne do dne vrtove lepega slovenskega veselja in družabnosti.

Tri mesece sem bival na Slatini in lahko zapam, da je ta doba ena najsrečnejših mojega življenja. V tem času sem se šele prepričal in spoznal, kako radostno gostoljubno je slovensko srce. Tuka sem me je vabilo prvič za mizo, hoteč mi razjasniti po usodi omračeno dušo.

Kot remišniški kaplan sem pil iz svetle čaše samote, ne zavedajoč se, da zamore osladiti grenkost življenja večkrat edino le poštena družba. Meni gor-

skemu kaplanu je bilo tuje, da bi me bil kdo povabil za mizo na razgovor ter zabavo. Na Slatini pa me je popeljal v kratki dobi gospod nadžupnik na sladko mirno valujoče morje prijateljstva pod kritjem in zavetjem slovenskega krova.

Polomljen na telesu, a do dobra zakrpan na osamelu duši, sem nerad zamenjal na višji poziv Slatino z Gradcem. Vtaknili so me v pisarno, kjer bi naj zapisoval po zgledu mrtvega stroja imena za domovino padlih v matrike III. kora. Na službo, v kateri sem bil prisiljen v mehanično brezmiselnost, mi je predsedala do onemoglosti. Noč in dan čepeti v strelnem jarku, nuditi vojaku več spremembe in zabave nego pisarniško, enakomerno čorganje po papirju. Na bojnem polju podžiga človeka vsaj občutek strahu, če že nič drugega ne; v pisarni sem pa životalil brezčutno kot kamen v nedostopnem gorovju, ob katerega se se ni spodtaknilo nobeno živo bitje.

Da sem izpustil ročaj pisarniškega stroja, da tega koraka mi je pripomogla bolezen. Pri pljučih je mi še tičal precej izdaten kosce granata. Za pisalno mizo sem preveč kužal ter čepel, pa me je začel kot nož ostri izstrelek zbadati v prsa do krvi. Moral sem pod nož v bolnico usmiljenih bratov. Boleo me je, ker so me dvakrat mučno mesarili, pa ivaležen ostanem za dober nauk, ki mi ga je dal po prestani operaciji rajni dr. Lukš, češ: da sem veliko budalo, če počepujem pri tej pohabljenosti v kaki zaduhli pisarni.